

## UNELE PARTICULARITĂȚI ALE CIRCUMSTANTELOR AGRAVANTE PREVĂZUTE LA ART. 371 ALIN. (2), (3) CODUL PENAL AL REPUBLICII MOLDOVA

*Drd. Dianu GORDILĂ*

### Abstract

*Researching the legal nature of the aggravating circumstances of desertion crimes, provided for in art. 371 para. (2)(3) The Criminal Code of the Republic of Moldova constitutes one of the most difficult, and at the same time, the most interesting topic for a scientific study. The aggravating circumstances, which can be found in the Criminal Code of the Republic of Moldova, represent those states, situations, circumstances, qualities, other facts of reality, external to the content of the crime, previous, concurrent or subsequent to the commission of the crime, which are related to the criminal act or the criminal and which reflect a higher gravity of the act or a greater dangerousness of the criminal. At the same time, aggravating circumstances have an accidental character. In this article, the legal nature of the aggravating circumstances that the criminal legislation of the Republic of Moldova, as well as the criminal legislation of other countries, attribute to the general criteria for establishing or individualizing the punishment is investigated. From the analysis of the criminal legislation, it is observed that the importance of the investigated circumstances is attributed to the establishment of the punishment, having an important role in the qualification of the prejudicial matter. In the same way, in this article, the opinions of specialists will be examined regarding the definition of the targeted notions. As a result, I can conclude that the investigated circumstances influence both differentiation and individualization of criminal responsibility and punishment.*

**Keywords:** *desertion, legal nature, aggravating circumstances, criminal punishment, crime, individualization of criminal liability, criminal act, criminal, amount of punishment.*

### Introducere

Infraacțiunile militare constituie o categorie specială de infracțiuni, cu elemente și trăsături specifice numai lor, care le delimitează de orice altă categorie de infracțiuni din Partea Specială a Codului Penal al RM. Prin dezertare se înțelege acțiunea de a dezerta și rezultatul ei, adică acțiunea de a părăsi în mod nejustificat unitatea din care face parte, locul în care prestează serviciul sau câmpul de luptă. Obiectul nemijlocit al dezertării îl constituie ordinea de exercitare a serviciului militar, care obligă militarii să exercite serviciul militar în decursul unui termen anumit, stabilit de lege, să fie totdeauna gata să apere statul, să-și îndeplinească datoria lor constituțională și militară de apărare a Patriei. Din cele mai vechi

timpuri, datoria față de patrie a rămas și este până în prezent una dintre cele mai importante valori naționale care trebuie să caracterizeze fiecare militar în satisfacerea serviciului militar și asigurarea securității naționale. Constituția Republicii Moldova, în articolul 56 menționează că: „Devotamentul față de țară este sacru”<sup>1</sup>. Este foarte bine cunoscut faptul că distrugerea statului, de regulă, începe cu prăbușirea armatei naționale. Prin urmare, starea disciplinei militare, a legii și ordinii ar trebui considerată nu numai ca unul dintre factorii în asigurarea protecției împotriva unui inamic extern, ci și ca un indicator al securității naționale și al stabilității interne a statului.

În conținutul legal, conform art. 77 alin. (2) din Cod Penal al RM, circumstanțele agravante se definesc ca acele circumstanțe, de care se ține cont și care se determină la stabilirea pedepsei, și anume:

(a) săvârșirea infracțiunii de către o persoană care anterior a fost condamnată pentru infracțiune similară sau pentru alte fapte care au relevanță pentru cauză;

(b) provocarea prin infracțiune a unor urmări grave;

(c) săvârșirea infracțiunii prin orice formă de participare;

(d) săvârșirea infracțiunii din motive de prejudecată;

(e) săvârșirea infracțiunii cu bună știință împotriva unui minor sau a unei femei gravide ori profitând de starea de neputință cunoscută sau evidentă a victimei, care se datorează vârstei înaintate, bolii, dizabilității ori altui factor;

(f) săvârșirea infracțiunii asupra unei persoane în legătură cu îndeplinirea de către ea a obligațiilor de serviciu sau obștești;

(g) săvârșirea infracțiunii prin intermediul sau în prezența minorilor, persoanelor aflate în dificultate, persoanelor retardate mintal sau dependente de făptuitor;

(h) săvârșirea infracțiunii prin acte de o deosebită cruzime sau prin batjocorirea victimei;

(i) săvârșirea infracțiunii prin mijloace care prezintă un pericol social sporit;

(j) săvârșirea infracțiunii de către o persoană în stare de ebrietate, provocată de consumarea substanțelor menționate la art. 24. Instanța de judecată este în drept, în funcție de caracterul infracțiunii, să nu considere aceasta ca o circumstanță agravantă;

(k) săvârșirea infracțiunii cu folosirea armei, a munițiilor, a substanțelor explozive ori a dispozitivelor ce le imită, a mijloacelor tehnice special pregătite, a substanțelor nocive și radioactive, a preparatelor medicamentoase și a altor preparate chimico-farmacologice, precum și cu aplicarea constrângerii fizice sau psihice;

(m) săvârșirea infracțiunii profitând de starea excepțională, de calamitățile naturale, precum și de dezordini de masă;

(n) săvârșirea infracțiunii cu folosirea încrederii acordate.

---

<sup>1</sup> Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994, publicată:12.08.1994, în Monitorul Oficial nr.1, intrată în vigoare la 27.08.1994.

Infrațiunea de dezertare este incriminată de Codul Penal al Republicii Moldova în articolul 371, într-o componență de bază și în două modalități agravante: „Dezertarea, adică părăsirea unității militare, centrului de instrucție sau locului de serviciu în scopul eschivării de la serviciul militar, de la concentrare sau mobilizare, precum și neprezentarea din același motiv la serviciu ori la concentrare sau mobilizare în cazurile permisiilor din unitatea militară sau din centrul de instrucție, repartizării, transferării, întoarcerii din misiune, din concediu sau din instituția curativă, săvârșită de către un militar sau rezervist”<sup>2</sup>. Dacă facem niște referiri la norme similare, vom constata niște clarități în metodele de cercetare, și anume: conform Codului Penal al Republicii Tadjikistan din 21 mai 1998 nr. 574 (cu modificări și alte completări, începând cu 13 noiembrie 2023), dezertarea, presupune abandonarea neautorizată a unei unități sau a locului de serviciu în scopul sustragerii serviciului militar, precum și neprezentarea la serviciu în același scop, săvârșită de un militar care efectuează serviciul militar de conscripție. Codul penal al Republicii Uzbekistan (promulgat în vigoare la 1 aprilie 1995), Codul penal al Republicii Populare Chineze din 11 ianuarie 2016, Codul penal al Republicii Armenia, acceptat la data de 18.04.2003, la fel descrie noțiunea de dezertare ca una de abandonarea neautorizată a unei unități sau a unui loc de serviciu cu scopul de a evita complet serviciul militar, precum și neprezentarea la serviciu în același scop. Cercetând legislația altor state cu privire la infrațiunea de dezertare, am ajuns la concluzia că legiuitorul, în toate cazurile, o descrie ca o faptă prejudiciabilă, care este săvârșită cu vinovăție și este pasibilă de pedeapsa penală, numai că pentru fiecare stat aparte legiuitorul a prevăzut pedepse diferite pentru aceeași faptă. Așadar, în Codul penal al nostru, pedeapsa pentru infrațiunea de dezertare, prevăzută la art. 371 alin. (1) CP este stabilită în următoarea mărime de: „...se pedepsește cu amendă în mărime de la 850 la 950 de unități convenționale sau cu închisoare de până la 5 ani...”. În Codul penal al Republicii Tadjikistan, din 21 mai 1998, nr. 574 (cu modificări și completări începând cu 13 noiembrie 2023), dar și în Codul penal al Republicii Uzbekistan (promulgat în vigoare la 1 aprilie 1995) este prevăzută pedeapsa pentru infrațiunea de dezertare în mărime de: „... - se pedepsește cu închisoare de până la cinci ani...”<sup>3</sup>.

**Notă:** Un militar care a săvârșit dezertarea pentru prima dată, așa cum este prevăzut în prima parte a acestui articol, poate fi eliberat de răspundere penală dacă s-a predat în mod voluntar în termen de trei zile sau dezertarea a fost o consecință a unei combinații de circumstanțe dificile.

<sup>2</sup> GHID CU PRIVIRE LA APLICAREA PEDEPSEI, Gheorghe ULIANOVSKI, Viorica PUICA, Raisa BOTEZATU, Valeria ȘTERBEȚ, Igor DOLEA. (<https://crjm.org/wp-content/uploads/2015/01/Ghid-cu-privire-la-aplicarea-pedepsei.pdf>).

<sup>3</sup> Igor Soroceanu, *Individualizarea pedepselor*. În: Analele Științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, 2016, Chișinău, Republica Moldova, CZU 34:355.232(478-25)(082).

Totodată, conscripția militară în Germania este stabilită printr-o lege specială (WPFLG<sup>4</sup>) și include o combinație de diferite obligații juridice publice. Principală este obligația de a efectua serviciul militar cu arme. În cazurile stabilite de lege, serviciul civil este prestat în locul serviciului militar (paragraful 1 § 3 WPFLG). Unul dintre motivele pentru introducerea serviciului public a fost prevenirea evadării în masă a serviciului militar.

Funcția de securitate a răspunderii penale în implementarea legislației privind recrutarea și serviciul militar se desfășoară în Germania în trei domenii, în legătură cu:

- 1) personalul militar care sustrage serviciul militar;
- 2) persoanele care se sustrage de la serviciul militar;
- 3) persoane care se sustrage de la serviciul public.

Formele de sustragere penală de la serviciul militar de către personalul militar sunt definite în Secțiunea I a părții a II-a a Legii penale militare [WStG<sup>5</sup> „Infrațiuni împotriva îndatoririlor serviciului militar” (§ 15-18)]. Persoanele răspunzătoare pentru serviciul militar pentru sustragerea recrutării pentru serviciul militar sunt răspunzătoare în conformitate cu § 109-109a din Codul penal al Republicii Federale Germania [StGB<sup>6</sup>. Persoanele care se sustrage de la serviciul civil alternativ sunt supuse răspunderii penale în temeiul Legii privind serviciul public pentru obiec-tări de conștiință (§ 52-53 ZDG)].

Prin urmare, vom trece la analiza circumstanțelor agravante prevăzute la art. 371 alin. (2), (3) Codul Penal al Republicii Moldova. Partea Specială a Codului Penal al Republicii Moldova, și anume capitolul XVIII privind INFRAȚIUNI MILITARE descrie componența infracțiunii de dezertare, prevăzute la art. 371 alin. (1), care constituie: „Dezertarea, adică părăsirea unității militare, centrului de instrucție sau locului de serviciu în scopul eschivării de la serviciul militar, de la concentrare sau mobilizare, precum și neprezentarea din același motiv la serviciu ori la concentrare sau mobilizare în cazurile permisiiei din unitatea militară sau din centrul de instrucție, repartizării, transferării, întoarcerii din misiune, din concediu sau din instituția curativă, săvârșită de către un militar sau rezervist”. În același timp, la alin. (2), (3) al respectivului articol din Partea Specială sunt prevăzute circumstanțele agravante, de care se ține cont la stabilirea pedepsei pentru infracțiunea descrisă. Acestea sunt:

- (2) Aceeași acțiune săvârșită:
  - a) cu armă;
  - b) de două sau mai multe persoane,

<sup>4</sup> Wehrpflichtgesetz idF vom 14. 7. 1994 (BGBl. I 1505).

<sup>5</sup> Wehrstrafgesetz (WStG). In der Fassung der Bekanntmachung vom 24. Mai 1974 (BGBl. 1 S.1213) geand. durch Gesetz vom 21.12.1979 (BGBl. 1 S.2326). Stand: 1 ianuarie 2002.

<sup>6</sup> Strafgesetzbuch In der Fassung der Bekanntmachung vom 13.11.1998 (BGBl. I S. 3322) Zuletzt gedndert durch Gesetz vom 22.8.2002 (BGBl. I S. 3390) mWv 30.8.

- (3) Acțiunile prevăzute la alin. (1) sau (2), săvârșite:
- a) pe timp de război;
  - b) în condiții de luptă,
- (4) - exclus.

### *Dezertarea săvârșită cu arma*

Săvârșirea infracțiunii cu arma constituie o componentă de infracțiune cu circumstanțe agravante prevăzută de art. 371 alin. (2) lit. a) CP. Aceasta constă în faptul că militarul părăsește samavolnic unitatea militară sau locul exercitării serviciului militar cu arma din dotare, încredințată lui pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu și concurs de infracțiune nu formează. În cazul în care militarul, în procesul dezertării, folosește arma pentru a înlesni dezertarea (amenință cu aplicarea armei personale care încearcă să-l rețină sau chiar aplică efectiv arma etc.), acțiunile lui se cer de a fi calificate prin concurs de infracțiuni: art. 371 alin. (2) lit. a) C. pen. și, după caz, art. 365 alin. (2) lit. b) C. pen. sau 369 alin. (3) lit. b) C. pen. etc. În conformitate cu art. 129 alin. (1) Cod penal, prin „arme” se înțeleg „instrumentele, piesele sau dispozitivele astfel declarate prin dispozițiile legale”. Asemenea dispoziții legale, aflate în Legea privind regimul armelor și al munițiilor, cu destinație civilă, nr. 130 din 08.06.2012, unde legiuitorul, la art. 2 din Capitolul 1, definește „arma” ca „obiect sau dispozitiv, conceput sau adaptat, prin care un plumb, un glonț ori un alt proiectil sau o substanță nocivă gazoasă, lichidă ori în altă stare, pot fi descărcate cu ajutorul unei presiuni explozive, gazoase sau atmosferice ori prin intermediul unor alți agenți propulsori”. De asemenea, la același articol al Legii sus-menționate, legiuitorul prevede următoarele tipuri de arme:

- *armă albă* – obiect sau dispozitiv care poate pune în pericol sănătatea ori integritatea corporală a persoanelor prin lovire, tăiere, împungere, cum ar fi: baioneta, sabia, spada, floreta, cuțitul, arbaleta și arcul;
- *armă de foc* – armă portabilă cu țeavă care poate arunca, este concepută să arunce sau poate fi transformată să arunce alice, un glonț ori un proiectil prin acțiunea unui combustibil de propulsie<sup>7</sup>.

Noțiunea „aplicării armei” se poate exprima prin: efectuarea de împușcături la locul faptei; lovirea victimei cu arma albă; aplicarea directă a armei de autoapărare; sprijinirea cuțitului de gâtul victimei; agitatea pumnului cu boxul îmbrăcat etc.

---

<sup>7</sup> Comentariu la codul penal al Republicii Moldova Partea Speciala. ([https://www.academia.edu/7140742/Comentariu\\_la\\_codul\\_penal\\_al\\_republicii\\_moldova\\_partea\\_speciala\\_conspecte\\_md\\_](https://www.academia.edu/7140742/Comentariu_la_codul_penal_al_republicii_moldova_partea_speciala_conspecte_md_)), p. 170.

*Dezertarea săvârșită de două sau mai multe persoane*

Săvârșirea infracțiunii de două sau mai multe persoane va avea loc în cazul când ordinul a fost dat în adresa a două sau mai multe persoane care au calitatea de subordonați, care cu intenție unică, prin acțiuni coordonate, nu execută ordinul. Pentru existența acestei agravante nu este necesară o înțelegere prealabilă, expresă, între participanți. Înțelegerea poate fi și tacită, exprimată prin coordonarea tacită a acțiunilor lor. De exemplu, în cazul unui ordin colectiv grupul întreg nu-l execută, aflându-se împreună, având cunoștință unul de acțiunile sau inacțiunile altuia. Nu e prezentă o asemenea agravantă în cazul în care doi sau mai mulți subordonați nu vor executa ordinul comun de sine stătător, aflându-se în locuri diferite și ne având cunoștință unul de acțiuni sau inacțiunile altuia. Ordinul, în sensul analizat, este de două feluri: ordin și dispoziție.

*Ordinul* este un act care conține o dispoziție obligatorie a comandantului (șefului) adresată subordonaților, care cere executarea unor acțiuni, respectarea unor reguli sau stabilește o ordine sau o situație. Ordinul poate fi dat în scris, verbal sau prin mijloace tehnice de legătură unui militar sau unui grup de militari.

*Dispoziția* este o prevedere obligatorie cuprinsă într-un act normativ și formă de transmitere a misiunilor de către comandant (șef) subordonaților privind chestiuni de serviciu sau alt gen. Dispoziția se dă în scris sau verbal<sup>8</sup>.

În legislația R. Moldova, definiția participației se dă în art. 41 Cod penal, conform căruia: Se consideră participație cooperarea cu intenție a două sau mai multor persoane la săvârșirea unei infracțiuni intenționate. Considerăm că această definiție este prea succintă și nu întrunește în sine conținutul integru al participației penale, nu cuprinde toate elementele elucidate supra, existența cărora este strict necesară în cazul participației. Astfel, considerăm mai reușită următoarea definiție a participației penale: Participația există atunci când mai multe persoane, între care s-a stabilit o legătură subiectivă (coeziune psihică), cooperează cu acte materiale sau intelectuale la săvârșirea aceleiași infracțiuni intenționate, cooperare care nu este cerută de conținutul legal sau natural al acesteia<sup>9</sup>.

Anume, în cazul comiterii infracțiunii prevăzute de art. 371 Cod penal, autorul, militarul, săvârșește dezertarea, adică părăsește unitatea militară, centrul de instrucție sau locul de serviciu în scopul eschivării de la serviciul militar, de la concentrare sau mobilizare, sau nu se prezintă, din același motiv, la serviciu ori la concentrare sau mobilizare în cazurile permisiiei din unitatea militară sau din centrul de instrucție, repartizării, transferării, întoarcerii din misiune, din concediu sau din instituția curativă etc.

<sup>8</sup> Comentariu la codul penal al Republicii Moldova Partea Speciala. ([https://www.academia.edu/7140742/Comentariu\\_la\\_codul\\_penal\\_al\\_republicii\\_moldova\\_partea\\_speciala\\_conspecte\\_md\\_](https://www.academia.edu/7140742/Comentariu_la_codul_penal_al_republicii_moldova_partea_speciala_conspecte_md_)), p. 140.

<sup>9</sup> Ulianovschi X. Participația penală. Chișinău: Asociația Judecătorilor din R. Moldova, Centrul de drept, 2000, p. 2.

Astfel, de exemplu: - vom fi în prezența infracțiunii prevăzute de art. 371 alin. (2) lit. b) Cod penal, dezertarea, săvârșită de 2 persoane în cazul în care 2 militari din una și aceeași unitate militară, în urma unei înțelegeri prealabile și în comun, având comunitate de intenție, de a părăsi samavolnic unitatea militară, împreună au părăsit unitatea militară, în scopul eschivării de la serviciul militar;

De exemplu: Un militar în termen a hotărât să dezerteze din unitatea militară. Pentru aceasta, dânsul l-a rugat pe prietenul său, militar în termen în aceeași unitate militară, să-i pregătească un document de identitate fals, și să vină cu mașina lângă dislocația unității militare, pentru a-l deplasa într-un loc ascuns, ceea ce cel din urmă a și făcut. Părăsind samavolnic unitatea militară cu mașina pusă la dispoziție de prietenul său și folosind documentul de identitate fals, dânsul a încercat să treacă hotarul în țara vecină pentru a se sustrage de la exercitarea serviciului militar, dar a fost reținut de poliția de frontieră. În cazul dat nu vom fi în prezenta semnului calificativ „săvârșirea infracțiunii de 2 sau mai multe persoane”, prevăzut de art. 371 alin. (2) lit. b) Cod penal, or, autor al infracțiunii a fost doar militarul care a părăsit unitatea militară, iar al doilea militar, care i-a pus la dispoziție mașina ca dânsul mai ușor să poată părăsi unitatea militară și i-a perfectat un document de identitate fals, pentru ca primul militar să-și poată ascunde identitatea sa, pentru a nu fi reținut și întors în unitatea militară, a săvârșit acte de complicitate, de acordare a ajutorului, înlesnind astfel dezertarea primului militar. Astfel, faptele militarului care a dezertat vor fi calificate conform prevederilor art. 371 alin. (1) Cod penal, ca dezertare, adică părăsirea unității militare, în scopul eschivării de la serviciul militar, săvârșită de către un militar, iar faptele militarului al doilea, care a înlesnit dezertarea, vor fi calificate conform prevederilor art. 42 al. 5-371 alin. (1) Cod penal, ca complicitate la dezertare, adică la părăsirea unității militare, în scopul eschivării de la serviciul militar, săvârșită de către un militar în termen.

Condițiile participației penale la săvârșirea infracțiunii militare. Pentru ca să existe o participație penală, trebuie să fie îndeplinite următoarele condiții:

- a) să existe pluralitate de făptuitori<sup>10</sup>;
- b) să existe o legătură subiectivă (coeziunea psihică) între participanți;
- c) fapta să fie săvârșită în cooperare materială sau intelectuală;
- d) săvârșirea aceleiași fapte prevăzute de legea penală;
- e) cooperarea mai multor persoane să nu fie cerută de conținutul legal al infracțiunii. Sunt și alte opinii, conform cărora pentru participația penală sunt suficiente trei condiții:
  - a) participarea la infracțiune a două sau mai multe persoane;
  - b) activitatea lor comună;
  - c) comunitatea de intenții<sup>11</sup>.

<sup>10</sup> REVISTA NAȚIONALĂ DE DREPT Nr. 5, 2015, pp. 2-5.

<sup>11</sup> Карпов Т. Дрепт penal. Parteя generală. Chișinău, 1994, p. 190; Зелинский А.Ф. Соучастие в преступлении. Волгоград, 1971, с.3; Бурчак Ф.Г. Учение о соучастии в советском уголовном праве. Киев, 1969, p. 5.

La art. 371 alin. (3) C. pen., se agravează răspunderea penală pentru acțiunile prevăzute la alin. (1) sau (2), săvârșite<sup>12</sup>:

a) *pe timp de război*. Timpul de război începe din momentul declarării stării de beligeranță sau o dată cu începerea de facto a acțiunilor militare și se sfârșește în ziua și ora încetării de facto a acțiunilor militare. În cazul în care trupe sau grupe înarmate atacă sau invadează prin surprindere teritoriul Republicii Moldova, organele locale ale administrației militare sunt obligate să ia toate măsurile pentru respingerea atacurilor, fără a aștepta declararea războiului.

b) *în condițiile de luptă*. Prin condiții de luptă se înțelege aflarea unității (subunității) militare în condiții nemijlocite de pregătire de luptă sau în condiții de ducere nemijlocită a luptei (operației de luptă). Condiții de luptă pot fi atât pe timp de război, cât și pe timp de pace, când unitatea (subunitatea) militară ripostează atacului armat asupra teritoriului țării.

Art. 371 alin. (4) CP prevede ca circumstanță calificată dezertarea, prevăzută la alin. (1), (2) sau (3), săvârșită de un militar care își execută pedeapsa într-o unitate militară disciplinară. Pedeapsa trimiterii într-o unitate militară disciplinară este reglementată prin art. 69 CP. Această componentă de infracțiune poate avea loc după intrarea în vigoare a sentinței judiciare prin care a fost numită pedeapsa trimiterii într-o unitate disciplinară. În cazul în care trimiterea militarului într-o unitate militară disciplinară a fost ilegală (sentința a fost casată cu achitarea militarului), dezertarea militarului din unitatea militară disciplinară și calificată conform articolului 371 alin. (1) CP sau, după caz, conform articolului 371 alin. (2) sau (3) CP al RM. Prin urmare, prevederile art. 371 alin. (4) sunt excluse. Conform Codului penal al Republicii Tadjikistan din 21 mai 1998 nr. 574 (cu modificări și completări începând cu 13 noiembrie 2023), circumstanțele agravante prevăzute de legiuitor sunt următoarele: Dezertarea, adică abandonarea neautorizată a unei unități sau a locului de serviciu în scopul sustragerii serviciului militar, precum și neprezentarea la serviciu în același scop, săvârșită de un militar care efectuează serviciul militar de conscripție:

- săvârșită de un ofițer, un mandatar sau un militar care efectuează serviciul militar în mod voluntar,

- dezertarea cu armele încredințate serviciului, precum și dezertarea săvârșită de un grup de persoane prin conspirație prealabilă sau de către un grup organizat;

- dezertarea săvârșită în situație de luptă sau în timp de război.”

În dreptul penal german se trasează o linie clară între infracțiunile militare, ale căror subiecte pot fi doar personalul militar, și infracțiunile obișnuite, care includ infracțiunile împotriva apărării țării. În unele țări, răspunderea pentru sustragerea

<sup>12</sup> Manual de drept penal. Partea Specială. Alexandru BORODAC ISBN 9975-9788-7-8.



recrutării este reglementată de legea penală militară (a se vedea, de exemplu, art. 397 din Codul de justiție militară francez \* (4), § 7 din Legea penală militară austriacă<sup>13</sup>. Un dezertor din Republica Federală Germania este recunoscut ca soldat care și-a părăsit unitatea militară fără permisiune sau lipsește fără permisiune de la locul său de serviciu militar în scopul:

a) sustragerea de la serviciul militar pentru totdeauna (deloc);

b) sustragerea temporară a serviciului militar în timpul pregătirii sau desfășurării unei operațiuni de luptă;

c) sustragerea de la serviciul militar nu numai de fapt, ci și legal. În acest ultim caz, infractorul urmărește atingerea capătului raportului juridic asociat serviciului militar. Acest lucru este posibil, de exemplu, potrivit autorilor germani, prin săvârșirea unei infracțiuni, care duce la o condamnare și, în consecință, la excluderea din rândurile Bundeswehr<sup>14</sup>.

Dezertarea poate fi comisă și de o persoană bolnavă sau rănită. Dacă un militar evadează din captivitate în altă țară, de unde este posibil să se întoarcă la unitatea sa militară, atunci dezertarea se comite prin absență neautorizată de la locul de serviciu.

Cuvântul „întoarcere” înseamnă nu numai întoarcerea directă la unitatea militară, ci și înregistrarea fugarului într-o altă unitate militară a Bundeswehr, în departamentul militar și, dacă este situat în afara teritoriului Republicii Federale Germania, în ambasadă sau consulat.

O condiție necesară este ca înregistrarea să fi fost efectuată de persoana care fuge din proprie voință și din proprie inițiativă<sup>15</sup>.

Codului penal al Republicii Populare Chineze, prevede în art. 373, 376, următoarele: „Incitarea unui militar să părăsească o unitate militară sau angajarea unui militar care a părăsit cu bună știință o unitate militară, în circumstanțe agravante, se pedepsește cu închisoare de până la 3 ani, arestare pe termen scurt sau supraveghere”. „Persoanele aflate în rezervă care refuză să participe la ostilități în timp de război și se sustrage de la recrutare sau de la pregătirea militară, în circumstanțe agravante, se pedepsesc cu închisoare de până la 3 ani sau arestare pe termen scurt”. „Civili care, în timp de război, refuză să participe la ostilități și se sustrage de la recrutarea militară, în circumstanțe agravante, se pedepsesc cu închisoare de până la 2 ani sau arestare pe termen scurt”.

<sup>13</sup> Militarstrafgesetz (MilStG). Bundesgesetz von 30. octombrie 1970. // BGBI. N 344 (Bundesgesetzblatt) von 3. Decembrie 1970. BGBl. N 511-1974; BGBl. N 605-1987; BGBl. N 30-1998; BGBl. N 86-2000.

<sup>14</sup> Oberlandesgericht Celle, 1997.

<sup>15</sup> Amtliche Begründung zu den Entwürfen eines WStG und EGWStG (BT-Drucksache 2/3040, S. 12 și urm., 55 și urm.). §18.

## Concluzii

Caracterizarea inflațiunii militare de dezertare este una complexă și acoperă aspecte legate de intenția și conștiința individului care comite această faptă. Infrațiunea de dezertare implică abandonul serviciului militar sau a obligațiilor față de armată dar atunci când eschivarea de la serviciul militar are loc în timp de război sau în situații de conflict, acest lucru agravează semnificativ gradul de pericol social al infrațiunii respective. În ceea ce privește caracterizarea circumstanțelor agravante infrațiunii de dezertare, aceasta constituie acele situații care pot conduce la agravarea pedepsei și au efect facultativ de agravare, lăsat la aprecierea instanței, adică acestea se iau în considerare la aplicarea însăși pedepsei pentru fapta prejudiciabilă săvârșită. Pedepsa poate fi agravată ca rezultat al existenței cauzelor de agravare și circumstanțelor agravante. Circumstanțele agravante, ca atare, nu se conțin în Partea generală, acestea fiind lăsate la discreția judecătorului referitor la reținerea sau respingerea lor ca circumstanțe agravante judiciare. Este important de menționat și faptul că nici unul dintre sistemele legislative de referință (german, italian, spaniol, portughez, olandez, francez etc.) nu conține o reglementare a unor circumstanțe agravante judiciare. Sub aspectul conținutului circumstanțelor agravante s-a decurs la o reevaluare a împrejurărilor care au aptitudinea de a evidenția un grad de pericol ridicat astfel încât să justifice reținerea acestora ca circumstanțe legale.

Astfel, percepția publică asupra dezertării în cea mai mare parte este negativă și poate ar fi necesar de careva schimbări în dispoziția normei, pentru că dea lungul timpului poate avea urmări grave, atât din punct de vedere social, cât și legal.

## Referințe bibliografice:

1. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994, publicată:12.08.1994 în Monitorul Oficial nr.1, intrată în vigoare la 27.08.1994;
2. GHID CU PRIVIRE LA APLICAREA PEDEPSEI, Gheorghe ULIANOVSKI, Viorica PUICA, Raisa BOTEZATU, Valeria ȘTERBEȚ, Igor DOLEA. (<https://crjm.org/wp-content/uploads/2015/01/Ghid-cu-privire-la-aplicarea-pedepsei.pdf>)
3. Wehrpflichtgesetz idF vom 14. 7. 1994 (BGBl. I 1505).
4. Wehrstrafgesetz (WStG). In der Fassung der Bekanntmachung vom 24. Mai 1974 (BGBl. 1 S.1213) geand. durch Gesetz vom 21.12.1979 (BGBl. 1 S.2326). Stand: 1 ianuarie 2002.
5. Strafgesetzbuch In der Fassung der Bekanntmachung vom 13.11.1998 (BGBl. I S. 3322) Zuletzt geändert durch Gesetz vom 22.8.2002 (BGBl. I S. 3390) mWv 30.8.

6. Comentariu la codul penal al Republicii Moldova Partea Speciala. ([https://www.academia.edu/7140742/Comentariu\\_la\\_codul\\_penal\\_al\\_republicii\\_moldova\\_partea\\_speciala\\_conspecte\\_md\\_](https://www.academia.edu/7140742/Comentariu_la_codul_penal_al_republicii_moldova_partea_speciala_conspecte_md_))
7. Ulianovschi X. Participația penală. Chișinău: Asociația Judecătorilor din R. Moldova, Centrul de drept, 2000.
8. REVISTA NAȚIONALĂ DE DREPT Nr. 5, 2015.
9. Карпов Т. Дрепт пенал. Partea generală. Chișinău, 1994, p.190; Зелинский А.Ф. Соучастие в преступлении. Волгоград, 1971, с.3; Бурчак Ф.Г. Учение о соучастии в советском уголовном праве. Киев, 1969.
10. Manual de drept penal. Partea Specială. Alexandru BORODAC ISBN 9975-9788-7-8.
11. Militarstrafgesetz (MilStG). Bundesgesetz von 30. octombrie 1970. // BGBl. N 344 (Bundesgesetzblatt) von 3. Decembrie 1970. BGBl. N 511-1974; BGBl. N 605-1987; BGBl. N 30-1998; BGBl. N 86-2000.
12. Oberlandesgericht Celle, 1997.
13. Amtliche Begründung zu den Entwürfen eines WStG und EGWStG (BT-Drucksache 2/3040, S. 12 și urm., 55 și urm.). §18.
14. Autor la articol-Participația la infracțiunile militare Xenofon Ulianovschi, doctor habilitat în drept, profesor universitar,
15. Codul penal al Republicii Moldova. Legea nr.985 din 18.04.2002 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.28-129/art.1012 din 13.09.2002, Republicat: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 72-74/ art.195 din 14.04.2009;
16. Comentariu cod penal, sub redacția dr. Alexei BARBĂNEAGRĂ, CENTRUL de drept al avocaților, Chișinău 2003;
17. <https://turii.com.ua/ru/publications/otvetstvennost-za-dezertirstvo/#anchor2>;
18. Igor Soroceanu, *Individualizarea pedepselor*. În: Analele Științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, 2016, Chișinău, Republica Moldova, CZU 34:355.232(478-25)(082).